

tres pistes. Ben prop d'Andorra és la vall de Querol, on en el terme de Portè hi ha una font i clotadeta que l'inf. pronuncia *la ningunelà* i el batlle *la Lingonella* (xxiii, 88); CATorras (*Pir. Cat.* ix, Cerd.) avisa que s'hi fan sangoneres (alias *-nelles*, a Portè *singunélas*), i ells ho negaven, si bé admetent que s'hi veuen salamandres. La var. *Ningonella*, en coincidir amb *Nangonella* d'Anyós, fa dubtar del meu ANGUIS; però llavors a penes es pot concebre cap etimologia; tanmateix seria tot plegat una variant de *sangonella*? Fóra difícilíssim: caldria admetre que la *s-* s'hagués «deglutinat» per confusió amb un article IPSE aglutinat canviat en un art. ILLE, i finalment dissimilació *l-ll* > *n-ll*. Ben complicat, i justament així ensomrem la inducció que ens donava la variant amb *N-*. Pensant-hi bé, també és possible, i més fàcil, el procés invers *lengua-ll-* > *nangua-ll-* (dissimilació).

A la vall d'Aran hi ha un corrent dit *Aigoanèra*, i com a deriv. d'*àigoa*, fa pensar si també ho seria *Angonella* (hi ha *-gua-* en Chevalier, si bé no en els altres); tanmateix no convenç gaire la possibilitat de veure en el nom andorrà una formació en *-aner*, semblant a la que coneixem en l'aranès (com en *Montanel(ro)*, *llavanera*, *caganer*): car, a part de la *-ll-*, caldria partir d'un **agua* i no *aigua*, admetre propagació de nasal etc.; sobretot perquè no estem gens segurs que el nom aranès no fos primerament *àigoa nèra* 'riera negra', que ens apartaria decisivament del nom andorrà.

El que m'ha temptat més és un NP que he trobat antigament a Rbg. en un doc. que es data aproximadament de l'any 1000 (o molt poc després), cedint unes terres «qui fuerunt de Ramon Dagh et de *Enguinelles*» (Serrano S., *NHRbg.*, p. 371): sembla que es tracta d'un matrimoni, i que és un NP femení germànic ING(U)IN-HILDIS o semblant (INGUI- o ANGIN- o ANGIL-, tots ells en Först., i cf. les terminacions -HILD i -LIND en Aeb., *On.*, §§ 20, 22). No acabo de comprovar quina d'aquestes combinacions està de fet testificada en Först., ni quina donaria base millor, car en tot cas es podrien postular legitimament; i *-ld-* > *-ll* no crearia cap escrúpol a Rbg.; ni a Andorra hi hauria base suficient per recusar-ho; es podria al·legar que val més un NP documentat que una base postulada, per més que sigui NP hapax.

D'altra banda però, aquí l'atribució d'aquesta base antroponímica restaria arbitrària; i per això encara m'inclino a mantenir l'etimologia publicada. A reserva d'una orientació fonètica més resoluta que ens donessin mencions antigues (tant de bo que apareguin!). Car aquesta es basava en la visió directa del rajolí serpentejant de les aigües de l'*Angonella* davallant per la seva coma, de dalt a baix del gran vessant pirinenc. La clotadeta i font de la *Lingonella* a la immediata vall de Portè ho reforça: car també aquí hi ha un rierol baixant d'una alta serra; i d'altra banda, si guin sangoneres o salamandres, les de la font, també es podien batejar de ANGUINELLAS 'serpetones'.

ANGOSTRINA

Poble de l'alta Cerdanya.

PRON. MOD. *ənguistrinə* a Puigcerdà, Font-romeu (1922), Estavar, Llívia (1931), Urtx (1935), i allí i pobles de la Baga alta, 1961. Brousse, *La Cerd. Fr.* 287, ja grafia *Angostrina* (p. 287). Gentilici: *ənguistrinóis* (Krüger, *Sprachgeogr. Rouss.-Lgd.*, p. 4, amb cita d'altres tals ètnics en *-di*, a l'Aude).

DOC. ANT. *Angustrina* 839, Acte SdUrg. i la còpia del S. XII, però *Angostrina* en el Cpr. del Cartulari (Pujol, núm. 166); «*Angustrinam* --- in Cerd.» a. 906 (*Hist. Lgd.* v, 115); en el doc. de 1011, imprès per *Marca Hi.*, núm. 165, de formes molt alterades, corregim *Angastuna* en *Angustrina* enmig d'una enumeració on reconeixem els noms de Ger, Palau, Vilallobent, Osseja, Nauja, Salit, Càldegues, Ur, Florí, Angostrina, Estavar, Sallagosa (col. 985.41); 1175 (Alart, *Priv.* 58) (imprès *Angustrina* en *Cart.* Poblet, 189); *Angostrina* 1179, Alart (*Priv.* 65); id. 1181 (*Ll. Blanc* de Santes Creus, 242); id. segona meitat S. XIII (Delcor, *Sefarad* 1966, 32-35); id. 1396 i 1369 (*CoDoACA* XII, 186, i 85, si bé aquí err.: «En Goscrina»). Ponsich (*Top.* 140) només hi afegeix *Angustrina* 1270, i *Angostrina* 1105, i un parell de cites de fi S. XIII.

ETIM. El poble es troba precisament a la sortida d'un congost de la riera d'Angostrina (o Mesclicant d'Aigües), que baixa del Desert i circ lacustre del Carlit, abocant-hi les aigües d'aqueixos estanys; d'aquí l'etimologia d'*Angostrina*, que ja vaig donar concisament en el *DECH* I, 271a29, on convindrà veure altres comprovacions i noms conexas. Es tracta d'un derivat del ll. ANGSTUS 'estret, escanyat'; d'on el nom de la Coma d'Angost, a la Vall d'Aran (te. Bausén); però a la mateixa alta Cerdanya, hi ha la ribera que en diuen *l'əngóst*, pocs k. més a l'E., cap a Vià, travessada pel camí ral en el *Pont de Bou* (xxiii, 108.16): és altre nom que es dona a la ribera d'Eina, que després d'ajuntar-se-li la de Bolquera, desaigua en el Segre (Brousse, *Cerd. Fr.* 15).

En el Bearn *Oeillengoust* (= *ouelh angoust: ouelh* 'deu, xaragall') prop del Gave i de Monein (P. Raymond, *Di. Top.*). El mateix nom nostre el tenim documentat a l'alta Ed. Mj. ja en glossaris. «*angustrina: στενοχωρία*» (*CGL* VI, 70, III, 400.51) o sigui = escanyall o estretor dels llocs. Prop de Seynes, dept. del Gard, hi ha «*Angoustinos* s. f. pl.: le défilé des *Angoustines* ou *Angoustrines*» (*TdF*). La *-r-* s'ha afegit aquí pel fenomen de quasi-repercussió que de vegades es dona també darrere el grup *st-*: en virtut del qual REGESTUM > registre, CONGESTA > congestra, *kū-ŋāstra* en un ample domini pirinenc; per als quals veg. *DECat* IV, 491b39 i 55s.

Paral·lelament: *congost*, derivat de CO-ANGUSTUS, ha donat *Congustro* o *congostro*, mot molt estès en toponímia pirinenca i hispànica, veg. *DECH* I, 316b6, i a2ss.; sobretot *congostro* 'congost' benasq.: «els *Congostros* del Run» (Ballarín), el *Congustro* de la Croqueta a l'Alt Isàvena, al peu d'Ovarra (xix, 67.1); un altre de nom igual entre Calassanç i Alins de Llitera